

"Se mikä ei tapa, aiheuttaa keskivaikean masennuksen"

EERO KITUNEN

Lukiota uudistettiin Suomessa muutama vuosi sitten, minkä seurauksena aikaisempaa selvästi suurempi osa opiskelijoista valitaan jatko-opintoihin ylioppilastodistuksen arvosanojen perusteella. Tämän todistusvalintauudistuksen tavoitteena oli muun muassa nopeuttaa jatko-opintoihin pääsyä ja vähentää yliopistojen valintakokeiden aiheuttamia paineita.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kouluterveyskyselyn mukaan lukiolaisten ahdistuneisuus on lisääntynyt selvästi viime vuosina. Koronaepidemian ohella todistusvalintauudistus lienee synyn tähän.

Viime kevään ylioppilas Lenni Lehtonen kirjoitti Satakunnan Kansassa (30.4.2022), että nimenomaan todistusvalinta aiheuttaa lukiolaisille suorituspaineita ja jaksamisongelmia. Lehtonen lainaa ystävänsä lukion tähän viittaavan penkkarilakanan tekstiä: *"Se, mikä ei tapa, aiheuttaa keskivaikean masennuksen."* Lisäksi hän arvostelee pitkää matematiikkaa korostavaa todistusvalintaa lukion yleissivistävyyden rappeuttamisesta.

Todistusvalintauudistus herätti epäilyjä jo ennen sen toteuttamista. Kolme vuotta sitten Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto HYOL ry kirjelmöi yhdessä seitsemän muun opettaja-ainejärjestön kanssa opetusministeri Li Anderssonille ja vaati, että uudistuksen vaikutuksia olisi selvitettävä pikimmiten. Jopa yliopistojen opiskelijavalintojen uudistamishankkeen projektipäällikkö Ulla Sarajarvi myönsi Ylelle (1.8.2020), että uudistus toteutettiin ennen kuin oli selvitetty, minkälaisia vaikutuksia sillä tulisi olemaan. Nyt yliopistot ovat ryhtyneet tutkimaan todistusvalinnan vaikutuksia.

HYOL julkaisi elokuussa yhdessä neljän muun opettaja-ainejärjestön ja Lukiolaisten Liiton kanssa lausunnon todistusvalinnasta ja siihen liittyvästä pisteystyökalusta. Lausunto on luettavissa HYOL:n

"Todistusvalintapisteiden sitomisesta oppiaineiden laajuuteen tulisi luopua."

verkkosivuilta. Sen ydinviesti on, että todistusvalinnan tulisi huomioida oppiaineet nykyistä tasapuolisemmin ja tukea lukion yleissivistävyyttä.

Todistusvalinnassa oppiaineesta saa sitä enemmän pisteitä mitä enemmän siitä on opintoja. Tämän vuoksi erityisesti pitkä matematiikka on houkutteleva valinta. Valitettavaa on, jos opiskelija puurtaa sen parissa ilman sisäistä motivaatiota ja tulee samalla laiminlyöneeksi niiden oppiaineiden opiskelua, joista on enemmän kiinnostunut. Pahimmillaan todistusvalinta kannusta juuri tällaiseen optimointiin.

Todistusvalintapisteiden sitomisesta oppiaineiden laajuuteen tulisi luopua. Parempi olisi, jos opiskelija saisi eniten pisteitä niistä ylioppilastutkinnon oppiaineista, joihin liittyvälle alalle hän jatko-opintoihin hakee. ■

Kirjoittaja on HYOL ry:n hallituksen puheenjohtaja.